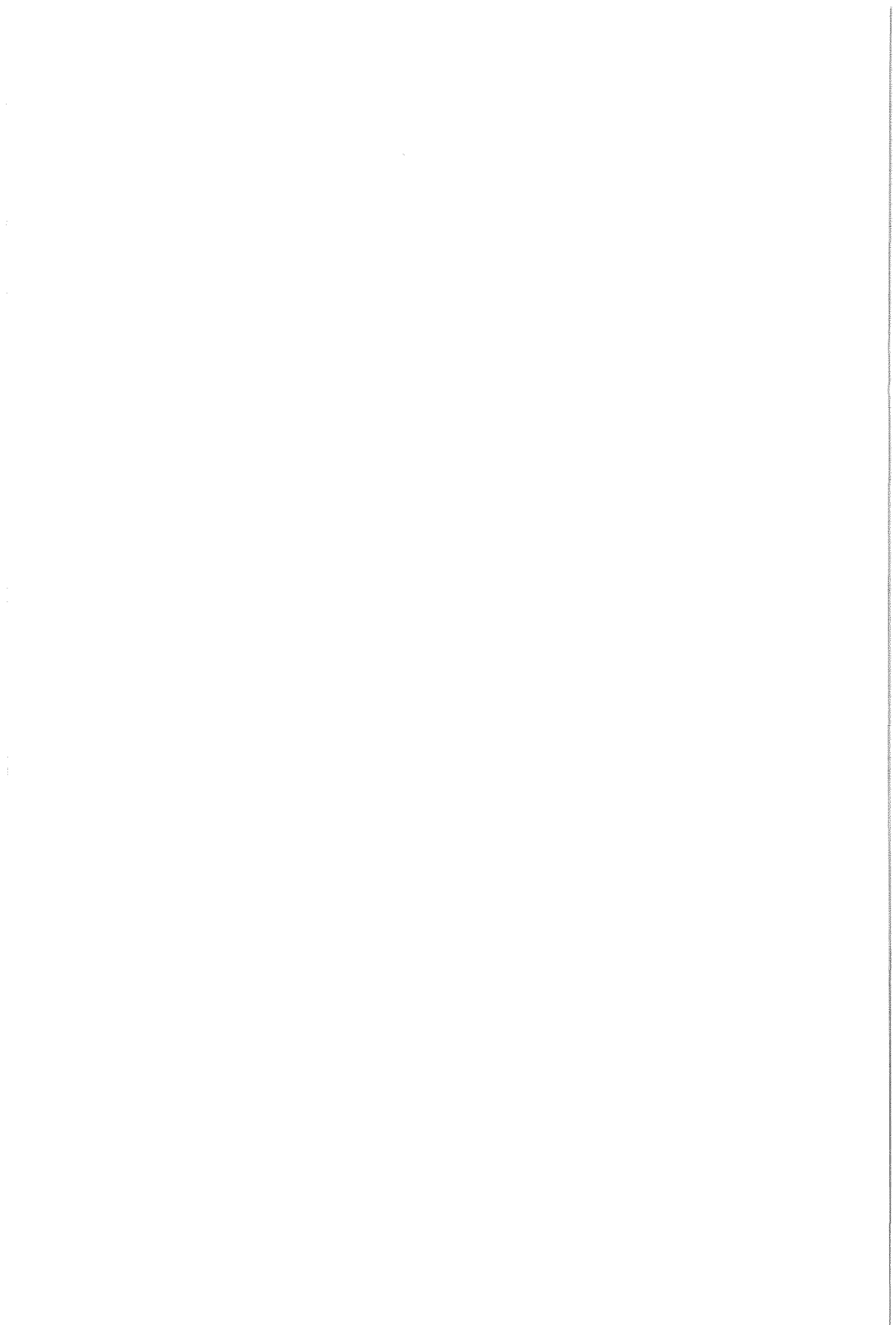

GÈNESI,
DESENVOLUPAMENT
I MADURESA DELS
PRIMERS CINQUANTA
ANYS DE L'APLEC DE
MATAGALLS A TRAVÉS
DELS SEUS ÀLBUMS

OSCAR FARRERONS

INTRODUCCIÓ

El centre i motiu principal dels aplecs de Matagalls és el de venerar la Creu plantada al bell cim del seu turó des de temps molt antics. Tot i que el motiu primigeni fou commemorar la santificació del pare Claret, que va ser un dels que va reposar aquesta creu aterrada per la climatologia al 1840, l'Aplec també celebra un altre gran personatge català lligat a la Creu de Matagalls, Mossèn Cinto Verdaguer. Quan la Creu va ser novament caiguda i reposada el 1894, Verdaguer va escriure el poema "*La Creu de Catalunya*" que es va publicar al 1899 al llibre "*Ayres del Montseny*". D'aquesta manera quedaven lligats els noms de Sant Antoni Maria Claret i Jacint Verdaguer al Matagalls i al futur aplec.

Però juntament amb aquesta branca mística l'Aplec de Matagalls té dues branques més que hi estan íntimament lligades: l'essència catalanista i l'amor a la muntanya, que en deriven directament del pare Claret i de Verdaguer. Així doncs, veureu que de cada un dels aplecs sempre en destaca aquest component trinitari indissoluble, que en funció de l'època és més accentuat cap a un o altre costat.

Fruit d'aquests aplecs també en queda una herència perdurable per als nostres fills. Cada any s'han portat a terme millores a l'entorn de Matagalls i sobretot gran quantitat de fonts arranjades o noves. Aquestes fonts han estat dedicades a personatges cabdals de la història i les lletres de Catalunya, a impulsors del descobriment del Montseny, a Verdaguer i al pare Claret.

I no menys important que el benefici material, en queda un benefici intel·lectual, amb l'edició d'un àlbum per a cada aplec, que recull el testimoniatge gràfic i escrit del succeït, amb aportacions literàries, científiques, poètiques, gràfiques..., sempre al voltant del tres temes principals de l'aplec: la mística del pare Claret i Verdaguer, l'amor a Catalunya, i l'estimació a la muntanya i a la natura en general. Podeu consultar aquest gran llegat de quasi una setantena de llibrets a la xarxa de biblioteques de la Diputació de Barcelona.

El dia de l'Aplec, sempre el segon diumenge de juliol, es puja al Matagalls, s'omple la fitxa de participació, es lliuren els premis a la constància, es fa la missa presidida per la Creu de Catalunya, i per acabar es canta els adéus. Després se sol inaugurar una nova font. I una tradició de sempre, l'aplec es conclou amb les sardanes de la cobla Genisenca de Taradell.

Durant seixanta-sis anys de tradició, l'Aplec s'ha convertit en quelcom més que una trobada puntual religiosa, ha esdevingut un acte d'identitat nacional i de muntanyisme actiu, amb voluntat d'estendre el coneixement i el respecte de l'entorn natural que li serveix de marc. Potser millor que els nostres mots podem usar les paraules de Verdaguer, tan actual encara avui en dia per definir el que hom sent quan s'està sota la Creu: *"En aquell altar es creuen moltes mirades extàtiques i molts pensaments patriòtics; allí es donen cita, s'hi troben i conversen molts cors enlairats i moltes ànimes somiadors"*¹.

ELS ORÍGENS. 1950-1959

Al 1950, per commemorar la santificació del pare Claret, un grup de feligresos, encapçalats per les famílies Bofill i Oriola-Cortada, van decidir fer un aplec a la creu que el nou sant havia aixecat al Matagalls. Així va tenir lloc el primer Aplec.

A més dels impulsors d'aquest primer aplec, a la missa assistí molta gent de Viladrau que els acompanyaren. Hi va haver distribució d'una medalla commemorativa i 500 exemplars del primer àlbum titulat *"Sant Antonio Maria Claret y los excursionistes"*. L'acte va acabar amb una ballada de sardanes a Collpregon amenitzada per la cobla Genisenca.

Durant el primer aplec, un grup va proposar de repetir la trobada al següent any. Amb les primeres fotos van preparar el segon Àlbum editat per Anglada; aquest segon ja en català, com tota la resta. Com a millora montsenyena van endreçar l'entorn de la font de Matagalls i van fer l'acampada a Collpregon. Aquest cop van venir romeus de 20 poblacions catalanes diferents, i la Genisenca va tornar a tocar sardanes com a corollari de l'aplec (figures 1 i 2).

Al 1952 l'aplec va ser dedicat a mossèn Cinto Verdaguer per festejar el cinquantenari de la seva mort. A l'Àlbum també hi havia els premiats amb el concurs de fotografies de l'aplec de l'any anterior, i la relació d'entitats excursionistes que participaren. L'àlbum es va editar en set idiomes i es va repartir entre tots els bisbes del Congrés Eucarístic Internacional.

Al 4art. Aplec per primer cop van pujar motos al cim. L'àlbum commemoratiu que es va editar portava el títol *"Mossèn Jacint Verdaguer i Sant*

1 Pròleg "Ayres del Montseny". Verdaguer.

Antoni Maria Claret”, incloïa autògrafs del poeta i 18 fotos documentals del darrer aplec.

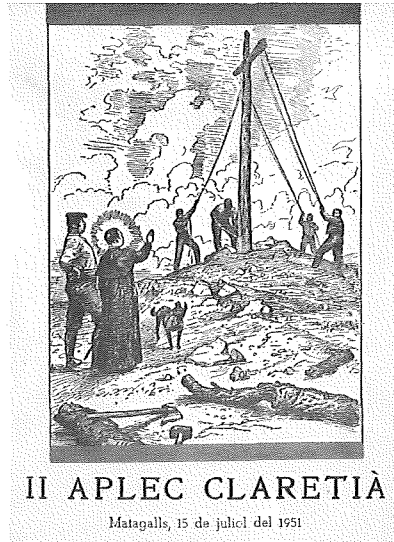

Figura 1. 2on Aplec. Portada Àlbum.

Figura 2. 2on Aplec. Ballada de Sardanes a coll Pregon.

Al 1954 l'aplec i l'àlbum van ser dedicats a recordar la pietat mariana del sant i del poeta. El dibuixant J. Blasco va col·laborar per segona vegada

amb els seus dibuixos a l'àlbum; també recull que hi assistiren 680 romeus en representació de 35 centres excursionistes. L'organització de l'aplec va anar a càrrec del Centre Catòlic de Gràcia i les sardanes com sempre de la Genisenca (figura 3).

Figura 3. 5è Aplec. Una moto Ossa arriba a la Creu.

Al 6è. Aplec la Creu estrenà els dos medallons de bronze que llueixen a la seva base pètria. L'àlbum d'aquest aplec incorpora tots els homenatges que durant l'any La Caixa va fer al pare Claret. També hi ha la transcripció de la conferència que va fer el dr. Enric Luño Peña, director de la Caixa de Pensions per a la Velleja i d'Estalvis de Catalunya i Balears sobre l'obra social del pare Claret, i el tradicional reportatge fotogràfic de l'aplec del 1954.

L'any 1956 suposa abandonar Collpregon (havia quedat petit per acollir tots els romeus) i es passa al Pla de la Barraca. L'àlbum d'aquest 7è aplec va ple de fotos de la missa de l'any passat amb el bisbe de Vic, així com els textos litúrgics en català i llatí, i la transcripció de la música oferta durant l'ofici. Inclou 11 pàgines de fotografies del 6è. l'aplec (figura 4).

En Bosch i Jover crea l'himne dels aplecs de Matagalls al 8è. Aplec. Com que els apleguistes cada cop són més es decideix estrenar cada any alguna font per poder donar de beure a tothom, i dedicar aquestes fonts noves a personatges vinculats als ideals de fe i pàtria que representa l'Aplec.

Al 1958 Antoni Subirana i un grup d'amics treballen per millorar font Clareta; amb el temps constituïran els "Amics del Montseny". L'àlbum d'aquest any està dedicat a la devoció del rosari del pare Claret i Verdaguer.

Figura 4. 7è Aplec. La cobla Genisenca toca Sardanes.

Com sempre hi ha un magnífic reportatge fotogràfic de l'aplec anterior, amb una foto panoràmica espectacular de M. Lóbez de Manresa on són assenyalats Sant Andreu de la Castanya, l'acampada del pla de la Barraca, i la font Clareta.

A l'àlbum del 10è. Aplec de Matagalls hi ha un magnífic reportatge fotogràfic del procés de construcció de la font Clareta, i de la seva missa inaugural de l'any passat. També hi ha el testimoniatge gràfic de l'arribada del primer jeep fins a la pròpia Creu. A la contraportada interior hi ha una reflexió sobre els 10 primer aplecs, i a l'exterior la música de l'himne dels Aplecs feta per mn. Andreu Ramírez de la lletra de Bosch i Jover.

Consolidació. 1960-1969

A l'àlbum del 1960 hi ha articles de "dos centenaris claretians" (Faustí Illa), el "miracle de Verdagner" (Arús Colomer) i els magnífics reportatges fotogràfics de l'aplec de 1959 i 8 pàgines dedicades a la inauguració de la font de mossèn Cinto. Per primer cop, a la contraportada es comença a configurar la col·lecció que a hores d'ara arriba quasi a la setantena d'exemplars. S'escriu orgullosament "*Procureu-vos la col·lecció dels nostres onze àlbums claretians i verdagnerians*". L'àlbum ve enriquit amb un mapa del camins i de les fonts de Matagalls a color i ben cartografiat entre Collformic, Viladrau i Sant Marçal.

1961 fou l'any Maragall, i l'aplec s'hi va sumar amb la font d'en Vila, patrocinada pel Delmiro de Caralt. L'àlbum va ser dedicat a St. Antoni Maria

Claret, Sagrari Vivent i a mossèn Cinto, poeta de l'Eucaristia. Com sempre hi ha magnífiques fotos de l'aplec anterior i de la inauguració de la font de Collpregon.

L'àlbum 13è Aplec va dedicat a sant Antoni Maria Claret en el concili Vaticà Primer. També conté un recordatori de la relació de Verdaguer amb els excursionistes en motiu del 75è aniversari del seu llibre "*Excursions i viatges*", i el reportatge sobre el beat Mir de Tagamanent. Podeu veure fotos de les colles pels principals llocs matagallaguencs, de l'antiga font d'en Vila i de la seva posterior reconstrucció.

Font Pomereta s'inaugura al 1963. L'àlbum és dedicat a les famílies que pugen amb els seus fills a l'aplec, i amb nombrosos dibuixos recorda l'excel·lent educació que va rebre el pare Claret. L'àlbum conté nombroses poesies de Casas i Amigó (a qui és dedicada font Pomereta), i alguna ressenya sobre la seva semblança amb l'obra de Verdaguer (figura 5).

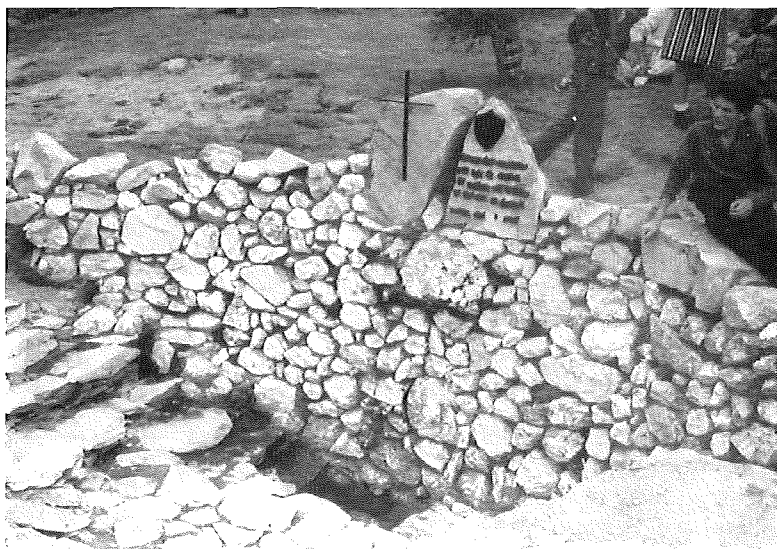

FOTO J. RAMIREZ

Figura 5. 14è Aplec. Font Pomereta el dia de la seva benedicció.

Durant el 15è Aplec s'inauguren la font la dedicada a Miquel Bosch (Collformic) i la font de Santa Joaquina. L'àlbum aporta l'auca dels aplecs de Matagalls, obra del pare Josep Mª Girabal. També hi ha poemes del jesuïta Isidre Burunat i fotos del darrer aplec i de la inauguració de la font Pomereta. És molt interessant de veure les fotos de com era el lloc d'aiguamolls on es va decidir aixecar la font, i del seu procés constructiu.

L'àlbum del 16è Aplec és dedicat a Sant Antoni Maria Claret en el centenari del reconeixement del regne d'Itàlia. Hi ha articles sobre el sant i el

Concili Vaticà II, i els homenatges de Sallent i Tarragona. Les pàgines verdaguerianes parlen sobre el centenari del jocs Florals de 1865, sobre el creador del català literari i sobre el Joaquin de Nadal i Verdaguer.

Al 1966 es construeix la font des Manlleuens i es restaura la Font Bona. L'àlbum es dedicat al sant com a fundador dels claretians i als seus missioners. Hi ha reportatges sobre Torras i Bages, el bisbe Aguilar i mossèn Puntí (a qui és dedicada la font dels Manlleuens), sobre la construcció de la font de Torras i Bages, i moltes fotos de diferents moments de l'aplec anterior (foto 6).

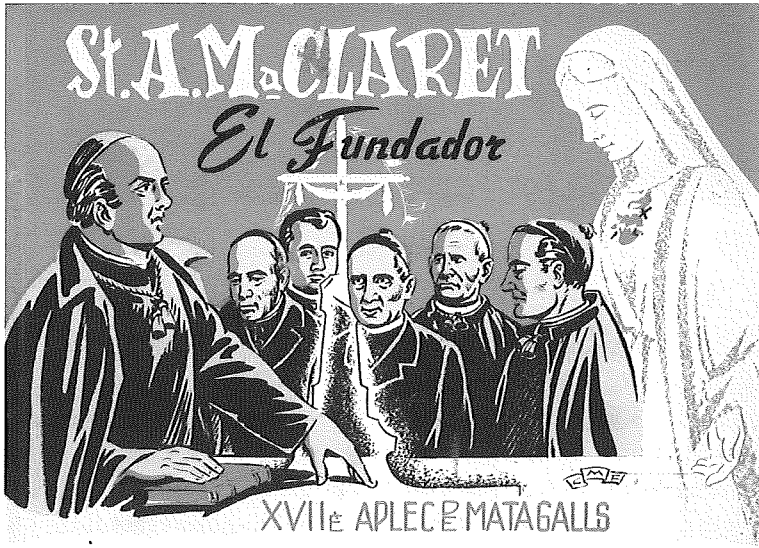

Figura 6. 17è Aplec. Portada Àlbum.

Al 18è Aplec s'inauguren dues noves fonts: la dels Garriguens (en honor a mn. Ramon Garriga i a mn. Jaume Oliveres) i la de Sant Miquel dels Sants. L'àlbum d'aquest any versa sobre st. Antoni Mª Claret i els sants del seu temps. Amb reportatges sobre Garriga, Oliveres, i fotografies sobre la construcció de les fonts i l'aplec del darrer any (figura 7).

Al 1968 s'inauguren dues noves fonts (Santandreu i Sant Segimon); al seu moment semblava que serien dues de les més importants del llegat de l'aplec, per la seva situació i magnificència, però irònicament el destí ha volgut que avui en dia estiguin en pèssimes condicions degut a les propietats privades on estan situades. Aquest any s'entrena l'àlbum amb paper extra brillant (obsequi de Torras Juvinyà) la qual cosa dóna una major pulcritud en l'edició i imatges més netes a l'àlbum. El tema principal és el pare Claret i els màrtirs, amb text d'Antoni Mª Arranz i dibuixos de J.A. Vallvé.

FOTO X. VALLS

Figura 7. 18è Aplec. Comunió a la Creu.

En el 20è Aplec es porta a terme la recuperació de la font de l'Escot, que es rebatejada amb el nom de font de la Mare de Déu de Montserrat. L'àlbum ofereix un article sobre el pare Claret i la seva defensa de la llengua catalana, aportacions literàries diverses, un escrit sobre el nou temple de Sallent dedicat a St. Antoni Maria Claret, així com diverses i belles estampes gràfiques del darrer aplec. Com a celebració dels vint aplecs hi ha un recull de les millors fotografies de Miñana, Bosch, Serrahima, de Caralt, Iborra, Marsal, Palacín, Terrazas, i Valls.

Una nova dècada. 1970-1979

L'aplec de 1970 va inaugurar la font Freda, dedicada a Balmes. L'àlbum comença amb una imatge del monestir de Fontfroide, abadia dels monjos del císter on Claret va morir l'octubre de 1870, homenatge al centenari de la mort del sant. Aquest àlbum va ser el primer en editar-se parcialment en color; incloïa imatges del romiatge al Canigó, de la inauguració de la font de Montserrat i d'altres estampes del darrer aplec.

El 22è Aplec coincideix amb els centenaris de la mort de St. Antoni Mª Claret, i la consagració sacerdotal de Verdaguer, i l'inici del mil·lenari de l'abat Oliva. L'àlbum incorpora fotos de la construcció de la font Freda, del darrer aplec, i d'altres estampes de 1970, de la pujada, del foc de camp, de la missa.... S'hi afegeixen escrits del centenari verdaguerià, i a la darrera pàgina

un tendre dibuix de la néta de l'avi Ton desitjant-li la total recuperació de la salut.

L'any 1972 es va millorar l'antiga font de Riudeboix, a partir d'aleshores dedicada a Artur Osona. A la portada de l'àlbum destaquen 4 perfils en homenatge a Claret, Verdaguer, l'abat Oliva i Artur Osona. Hi ha pàgines claretianes dedicades al sant, planes verdaguerianes explicant els actes celebrats pel centenari, fotos de l'aplec del 71, ressenya de la vista feta a Sant Bernat, i un article sobre Artur Osona (Josep Iglésias) (figura 8).

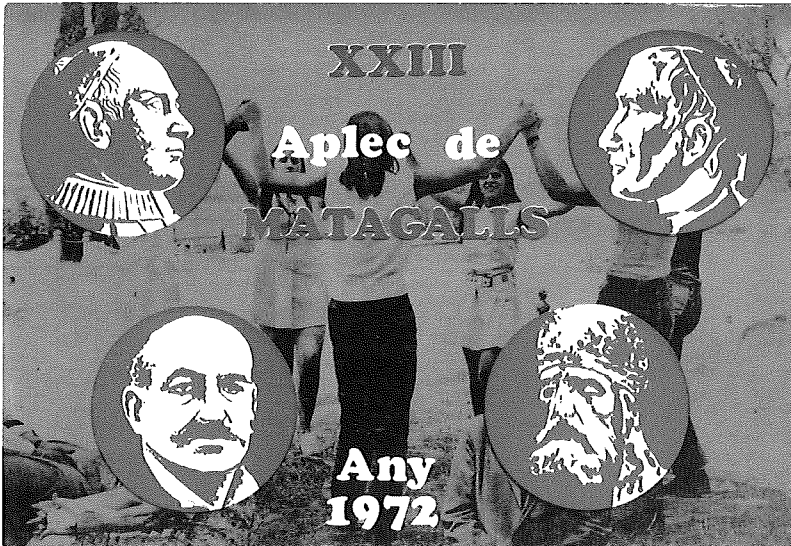

Figura 8. 23è Aplec. Portada Àlbum.

El 24è Aplec fou dedicat a Felip Graugés. A l'àlbum trobem la homilia del bisbe de Vic Dr. Ramon Masnou a la missa celebrada a la Creu, i el tradicional reportatge fotogràfic de l'aplec. També articles dedicats al poeta Felip Graugés, a Verdaguer i a la primera travessa Matagalls-Montserrat (la idea era superar els 80 km en menys de 24 hores per recordar la ruta que va fer mossèn Jaume Oliveras l'agost de 1904). En aquesta primigènia Matagalls-Montserrat sols 53 dels 157 corredors que van iniciar la cursa van poder arribar a Montserrat.

1974 suposa les noces d'argent de l'aplec. Aquest any es va aixecar un altar davant de la Creu; la cara superior de l'altar incorpora esculpit un disseny de Claret Vilarubias amb els principals punts de referència de Catalunya des de la Creu. A més de l'àlbum del 25è aplec aquest any es va fer una edició commemorativa per la celebració de les noces d'argent amb un àlbum especial titulat "Sant Antoni Maria Claret, un sant de casa nostra i per al nostre temps" (figura 9).

Figura 9. 25è Aplec. La Creu Roja a coll Pregon.

La millora montsenyenca del 26è Aplec va consistir en un pedró instal·lat al mig de Collpregon en homenatge a Pau Casals. En l'àlbum d'aquest any es pot trobar el reportatge fotogràfic del mullat aplec de 1974, estampes de l'anada al Canigó amb la Flama, la ruta Matagalls-Montserrat i articles sobre la plantació de pessebres, la visita benèfica a Sant Joan de Déu i la donació de la biblioteca cinematogràfica de Delmiro de Caralt (figura 10).

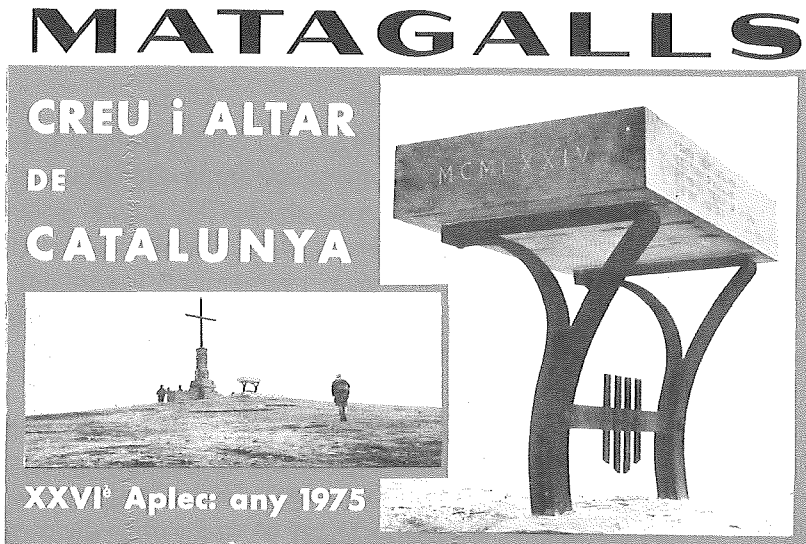

Figura 10. 26è Aplec. Portada Àlbum.

Al 1976 s'inaugura a Coll de Joan un oratori dedicat a Sant Francesc. L'àlbum del 27è Aplec va ple de Pau Casals: una petita biografia, el seu pessebre presentat per ell mateix, un article sobre els concerts de Casals a Prades de Conflent, la música dels cants dels ocells, dedicatòries al pedró de Collpregon (Joan Colom), elegies al gran violoncel·lista (Lluís Pou) i un gran reportatge fotogràfic sobre la instal·lació del pedró i els actes al seu voltant.

Els anys 77 i 78 són dedicats al centenari del poema de Verdaguer "l'Atlàntida". Per primer cop, l'àlbum del 28è Aplec s'edita en format vertical. Hi trobareu celebracions diverses de l'Atlàntida, notícies del poema verdaguerià, il·lustracions d'Ollé Pinell, actes del 75è aniversari de la mort de Verdaguer i la crònica gràfica de l'aplec anterior (figura 11 i 12).

Figura 11. 28è Aplec. L'avi Ton i la sra. Lola reben el gallardet de l'Aplec.

La portada de l'àlbum del 29è Aplec reproduïx l'oli de Marià de Picó de 1870, una pintura d'un jove Verdaguer a la font del Desmai, quan escribia "l'Atlàntida". Continuen els temes relacionats amb el poema homenatjat i moltes fotos de l'aplec del 77 de Castellsagué, Codina, Miñana, Valls,

Figura 12. 29è Aplec. Colla de Montgat.

Terrazas, Ruiz, Molist, Casas, Miret, Martin, Codony, Giol, Breu, Montoliu, i Izquierdo.

1979 és dedicat als 30 anys d'aplecs. Aquest any es va fer un homenatge a Jaume Bofill i Mates a Collpregon. L'àlbum conté una recopilació de les millors fetes al Matagalls en els trenta primers aplecs. Es presenten els "*Idíl·lics i cants místics*" de Verdaguer. Hi ha articles de fons sobre Bofill i Mates i el nou beat Francesc Coll amb fotos de les obres de les fonts de l'Atlàntida i de Collpregon fetes durant 1978. Hi ha altres aportacions de Ramon Masnou, mossèn Colom, Ajutori Vilalta, G. Montserrat, P. Freixes, R. Parera i F. Pujol (figura 13).

Aplecs de transició. 1980-1989

Durant aquesta dècada els aplecs passen per un moment difícil, alguns àlbums no es publiquen. En varis àlbums d'aquesta dècada es publiquen estudis sobre les aigües subterrànies de Catalunya de mossèn Jaume Genescà, insigne radiesteista.

Figura 13. 30è Aplec. Portada Àlbum.

El 31è Aplec és dedicat a l'any montserratí. S'inaugura la font de la Rosa en honor a mn. Joan Colom, rector de Tona i poeta dels aplecs. L'àlbum conté un article de l'historiador Eufemià Fort sobre Claret i Montserrat. Inclou un escrit de Joan Torrent i Josep Mª Casacuberta sobre la participació del poeta al mil·lenari montserratí de 1880 i un recull de les poesies que mn. Joan Colom ha dedicat als Aplecs de Matagalls durant els darrers 20 anys.

1981 és dedicat al bisbe de Vic Ramon Masnou en les noces d'or del seu sacerdoci, les d'argent del seu episcopat i pels 25 anys de presidir els Aplecs. Com sempre l'àlbum incorpora abundants fotografies de l'anterior aplec. Hi ha planes dedicades a Claret i la seva veneració per Santa Teresa de Jesús (Manel Ramírez), i a Verdaguer amb anècdotes inèdites recollides pels avis de Folgueroles. L'àlbum celebra el centenari de Folch i Torres amb escrits que lloen aquest mestre de la llengua catalana.

El següent any el personatge homenatjat és mossèn Batlle Mestre, educador d'escoltes. Per aquest motiu es fa una gran volta d'aixopluc a la font de Matagalls. A l'àlbum s'hi troben escrits sobre mossèn Batlle i Baden

Powell (75è aniversari de la creació de l'escoltisme). També un estudi del catedràtic Josep Mª Solà sobre una poesia de Verdaguer inspirada en un text de Claret.

El papa Joan Pau II va fer al 1983 la seva visita apostòlica a Catalunya, i en agraïment als records consagrats a St. Antoni Mª Claret el 34è Aplec es dedicat a ell. L'àlbum inclou una auca del papa, escrits de Casacuberta sobre Verdaguer en la travessa del Pirineu andorrà, de Joan Torrent sobre l'entrevista conciliadora de Verdaguer i el bisbe Morgades, de Josep Petit sobre la glosa de l'Oda a la Pàtria d'Aribau i de Miquel Coll Alentorn sobre Guifré el Pilós. Porta annexa una còpia d'Oda a la Barcelona de Verdaguer amb anotacions a peu de pàgina d'Agustí Esclasans.

Al 35è Aplec es restaura la font de Sant Jordi, que al 1965 ja havia reconstruït l'antiga font Cabridella i s'inclou una làpida homenatge a Colom i Vilaró per la Unió Ciclista de Taradell (figura 14).

Figura 14. 35è Aplec. Missa a la Creu.

L'àlbum del 36è Aplec inclou pàgines claretianes dedicades al 150è aniversari de l'ordenació sacerdotal del pare Claret, amb escrits de Lluís Carreras i Carles Cardó. També explica els actes de l'inici del centenari del poema "Canigó" i inclou un estudi de Verdaguer i Victor Hugo en el centenari del poeta francès i una auca dels darrers 34 aplecs celebrats (Soler). Aquest any s'inaugura la Font de Sant Martí dedicada a mn. Josep Coma.

Al 37è Aplec hi assisteix el president de la Generalitat Jordi Pujol. Degut a les dificultats financeres, aquest any no es va imprimir cap àlbum; es va

substituir per uns modestos fulls teclejats a màquina i amb poques fotografies (baixa qualitat) que van servir per deixar testimoni de l'aplec (figura 15).

Figura 15. 37è Aplec. La primera Junta (Seva).

L'any 1987 es crea l'associació Amics Aplec de Matagalls (AAM), entitat jurídica registrada. Durant el 38è Aplec torna la publicació de l'àlbum, i per primera vegada amb un anunci. Al lliurar de l'àlbum es presenta la nova associació AAM i en les darreres pàgines es detallen les primeres passes de l'associació. Primera junta: Faustí Illa (president), Josep Mª Codina (vicepresident), Amadeu Rosell (vicepresident), Ramon Parera (comptador), Josep Ferreres (tresorer), Joan Alsina (secretari) i Carles Tomàs (conseller delegat). L'àlbum també incorpora un extens reportatge gràfic i literari dels aplecs del 85 i 86, i un extracte de l'article sobre la història de la Creu de Matagalls publicat per mn. Antoni Pladevall a les "Monografies del Montseny/1".

Al 39è Aplec s'inauguren les millors fetes a la històrica font de Mosquits. A l'àlbum hi ha col·laboracions literàries del bisbe de Vic Josep Mª Guix, Carles Tomàs, Faustí Illa, Ricard Torrent, Joaquim Arana, Manel Vilar, i Josep Petit. Els dibuixos són de Francesc Pujol i Jordi Cartagena (figura 16).

Sota el patrocini d'Aigua de Viladrau al 1989 s'inaugura Fontalegre, dedicada a Joan Serrat. L'àlbum incorpora un plànol desplegable a color amb els camins de pujada a Matagalls i la situació de totes les fonts (Antoni Solanas i Carles Tomàs). Inclou articles sobre els 150 anys de la travessa del Pirineu de Claret, de la parròquia de Viladrau, i sobre el seu tremp excursionista. De Verdguer hi ha notes literàries sobre la ruta verdgueriana dels 24

Figura 16. 39è Aplec. El pare Illa al cim.

monòlits de Folgueroles, de la presència del poeta a Vinyoles d'Orís, i de la seva mort a Vil.la Joana (Vallvidrera). També hi ha escrits sobre el mil·lenari de Catalunya, l'onzè centenari de Tona, la cursa Matagalls-Montserrat, i un emocionant record dels germans Blancafort, morts prop del Gorg Negre de Viladrau.

El Cinquantenari. 1990-1999

Als àlbum cada cop hi ha més anunciants que ajuden a sufragar la seva edició. En el corresponent al 41è Aplec s'hi troba el tradicional reportatge fotogràfic del darrer l'aplec, així com pàgines dedicades a temes claretians i verdaguerians. Aportacions literàries de Pere Vives, Nuria Pascual, Ramón Pagès i Fidel Palau.

Durant 1991 s'inaugurà la Font de Gomara, dedicada a l'insigne doctor Antoni Ariet (alcalde de Viladrau i metge del poble). L'àlbum té com a portada una refrescant foto de la Creu de Ramón Vinyeta. El mateix autor incorpora un escrit sobre mossèn Cinto i la Creu. Podeu trobar també articles sobre l'ermita de Sant Bernat (Delmiro de Caralt), i el museu claretjà de Vic (F. Pujol) (figura 17).

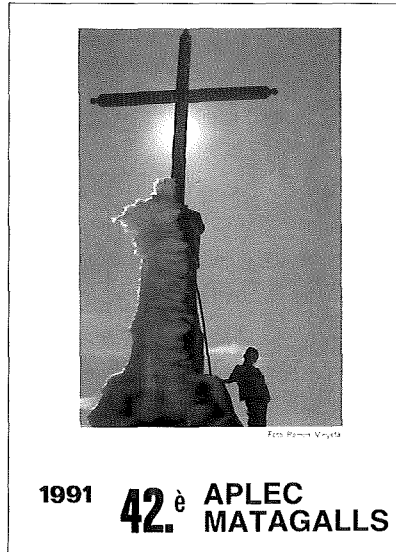

Figura 17. 42è Aplec. Portada Àlbum.

Pel 43è Aplec Angel Rabat recuperà la font dels Enamorats (Viladrau), dedicada al pare Francesc Coll, beatificat al 1979. A més del recull dels actes del darrer aplec, a l'àlbum es pot trobar un reconeixement al cinquantè aniversari fotogràfic de Xavier Valls. També inclou escrits sobre St. Antoni Mª Claret a Santiago de Cuba, una reflexió sobre el caminar (Carles Riba) i una explicació de l'estranya presència de dos bedolls a la font dels Manlleuencs.

L'àlbum del 44è Aplec conté un escrit del mestre Fabra (Blancher), una ressenya del verdaguerià "*Aires del Montseny*"; així com articles sobre el beat Ramon Illa (Francesc Pujol), sobre "*la nova joventut*" (Carles Rifà) i la llegenda de les fades de la bugada. Al 1993 es va inaugurar la font de l'Arbreda (Santa Maria de Palautordera) dedicada a la Mare de Déu del Remei i a Pompeu Fabra.

Al 1994 l'ajuntament de Sant Celoni i l'aplec de Matagalls restauren la font de les Nàiades dedicada a l'abat Oliva. L'àlbum aporta un extens reportatge dels actes de l'aplec del 93, així com una auca de l'aplec (text Francesc Pujol i dibuixos Toni Donada), un reportatge de Barbastre, i un article sobre els 150 anys de la famosa predicació del pare claret a Santa Maria del Mar de Barcelona.

Les fortes ventades de l'estiu del 1995 van fer que la tradicional eucaristia no es pogués celebrar a l'Altar de l'Aplec sinó a recer del rocam. Aquest any a l'àlbum del 46è Aplec hi ha dues novetats: la nova directiva constituïda per Ramon Caralt (director), Joan Alsina (coordinador) i Joan Gonzàlez

(maquetació), i la nova impressió a càrrec d'AGPOGraf, que torna a imprimir l'àlbum en color.

Els Hostalets de Balenyà restaura la font de Collformic al 1996, dedicada a Bosch i Jover. L'ajuntament de Viladrau patrocina la font del Sot de la Valls. L'àlbum del 47è Aplec incorpora articles sobre Claret i els teixidors (Costa Vall-llobera), el monument claretià a Sallent, les nades a les fonts matagallenques, el poema Canigó, els àlbums de l'aplec (Francesc Pujol) i els camins de Verdaguer per Andorra. Hi ha les col·laboracions poètiques de Joan Castells, Pujol Escalé, Pere Collell, Ramón Pagès, Josep Petit.

L'any 1997 va ser el primer cop en què no hi va haver cap millora montsenyenca ni nova font. L'Àlbum del 48è Aplec porta bones fotografies de l'aplec de 1996, obra de Joan Sayós, Xavier Valls, Joan Gonzalez, Josep Mª Codina. Hi podeu trobar un article sobre Torras i Bages (en motiu del 150 aniversari del seu naixement), un altre sobre el centenari claretià, un que parla de la simbiosi de la muntanya i la dona (de Carles Rifà) i un extracte del publicat a la Vanguardia el 26 de juliol de 1996 "*una cultura de les fonts*" d'Albert Manent (figura 18).

Figura 18. 48è Aplec. El cant dels adéus.

Al 49è Aplec Angel Rabat patrocina la font de la Beguda (carretera de Sant Marçal) dedicada al pare Jaume Clotet, cofundador dels claretiens. L'àlbum dedica un article a Clotet. També hi ha un escrit sobre el centenari de la reconciliació del bisbe Morgades amb Verdaguer (Pujol), una crònica de la sortida de membres de l'associació a Núria, un recull dels homenatges

rebutts durant l'any pel bisbe emèrit de Vic Ramon Masnou, una necrològica de mn. Pere Ribot, (Josep Montsant) i un reportatge sobre el IX centenari de la consagració de l'església parroquial de Gualba.

L'any 1999 es decideix prescindir de vehicles per pujar els estris necessaris per la celebració de l'aplec; dues mules van ser les encarregades d'ascendir els materials. L'ajuntament de Viladrau patrocina als jardins posteriors del desaparegut Centre Cultural Europeu de la Natura (avui Espai Montseny) una font dedicada al Cinquantenari de l'Aplec de Matagalls. Aquest any del 50è aniversari l'àlbum porta pàgines dedicades a la història dels primers vint aplecs i també un recull de les notes de premsa sobre el primer aplec. També hi ha articles històrics sobre el passat de la Creu i Matagalls, i una aproximació a Sant Segimon (Àngel Rabat). Es reproduueixin poemes de Ramón Pagès (figura 19).

Figura 19. 50è Aplec. Portada Àlbum (Sala Disseny).

CONCLUSIÓ

L'escrit que teniu a les vostres mans no és un resum de la història de l'Aplec de Matagalls, inabordable en aquestes poques línies, però sí una abreujada mirada sobre els primers 50 anys de l'Aplec vistos a través de la seva obra escrita i gràfica, testimoniada als seus "Àlbums", veritables dipositaris de la crònica anual d'un aplec que ja s'apropa a la setantena d'edicions.

BIBLIOGRAFIA

OSONA, Artur. *Excursió a la muntanya de Montseny per un propietari de la Vila de Breda*. Barcelona 1879. Impremta Barcelonesa.

PAGESPETIT I BLANCAFORT, Lluís. *111 Fonts de Montseny i molts indrets per descobrir*. Ed Farell. Llibre de Muntanya, 5. Diputació de Barcelona. Diputació de Girona.

PANAREDA CLOPÉS, Josep M. *Descobrim el Montseny*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 2007.

PLADEVALL I FONT, Antoni. *Monografies del Montseny / 1*. Viladrau: Edicions Cedel, 1986.

Revista "El Poble" n°11. Projectes d'arranjament i recuperació de fonts. Pàg 5. Ajuntament de Viladrau. Diputació de Girona.

ROMA I CASANOVAS, Francesc. "Història Social de l'Excursionisme Català". Dels orígens a 1936. Editorial Oikos-Tau. Vilassar de Mar.

TOLOSA CABANÍ, Ferran. *Viladrau. Un munt de noms i d'imatges*. 2005. Edició realitzada per Taller Gràfic Ramon. Palma. Mallorca.

VERDAGUER, Jacint. "Aires del Montseny". Edició de Narcís Garolera. Edicions de 1984 SL. Barcelona, 2002.

VINYETA, Ramon. *Matagalls*. Col·lecció Art i Paisatge. Edicions Foto-Sport Torelló.

Col·lecció d'Àlbums Aplec de Matagalls. 50 primers números (1er. 1950 – 50è. 1999). Editorials varies: Editorial Claret, Gráficas Gimeno, I. Pulcra SA, Gràfiques Lumen, AGPOgraf.